

ВІРА ВОВК

ОРАТОРІЯ ХВАЛИ

Авторка послуговується правописом Г. Голоскевича

Ріо-де-Жанейро – Київ – Львів – 2015

Усі права застережені

© Віра Вовк, 2015

ПРЕЛЮДІЯ

у 27 сценах

(ЧОРТ, АНГЕЛ І ЧОТИРИ ПЕРСОНАЖІ)

АНГЕЛ (у вишиванці)

ЧОРТ (кульгавий, у плюндрах, з єпископською
куфією на рижих патлах)

АНДРІЙ (юнак у звичайному одязі)

НІНА (з довгими, ясними косами)

АГАПІЙ (дозрілий, опасистий)

МАТРОНА (товста, перецяцькована)

Персонажі виступають і виходять після кожної сцени.
Кін – без декорацій.

1. АНГЕЛ:

Казка розказує про многоракі
Смаки й амбіції в пташинім царстві.
Одним даються музичні чари,
Іншим – овації та аплявси.
Скромність є ціхою музиканта,
Інших ховає музична маска;
В пишнім оперенні серед співу
Вони займають найвищу гілку,
Та диригент їм накаже борзо
Зійти зі сцени з закритим дзьобом.

2. АГАПІЙ:

Той меломан, алюмн брикливий,
Консерваторії, що по концертах лазить
Без кацабайки на хребті,
Коли надворі гололедиця,
Що спить на лабузі
І хлєпче росолянку з ракви,
То – передар парубіів,
Що п'ють сивуху без реторти,
Спаленників з запалками в кишені.
Його без налички пізнати
Як автора пасквілів,
Що прозивають півголівками
Вельможних громадян столиці.
Від нав'язки до нав'язки живе,
Бо завжди щось придумає негоже,
І без скафандра впливає
Від обслідів...
Треба б обтяти раз на завжди
Всі пасинки його породи,
Щоб не очорнював, не насміхався,
А все на те, щоб показатись
Героєм перед Ніною...

Однак той дурисвіт створив
Великий твір. Я слухав під вікном
Як грав на фортепіяні, коли я
Намарне намагаюся роками
Й нічого не виходить... Так бажав би
Від публіки почути тосання і вигуки овацій...
Душу віддав би...

Слід за мною йде
Якийсь уверий, що хромає...
Невже, невже то владар тьми?
О, він напевно допоможе!
Як наймудріше
Звернутися до нього?

Привіт, достойний друже!
Ти – цар, король, чи гетьман
У краю темені?

3.ЧОРТ (до АГАПІЯ):

Я тільки осавул, та все ж щось більше,
Ніж педель, чи паюк.
Моя спонука – убавляти
Високі ідеали. Я частую тих,
Хто любить перволіт,
Бо худопалки й перебийноси
Для мене – мале пиво.
Ти розумієш: що там ідеали,
Як найцінніше те, що нам дає хвилина?

4. АНДРІЙ:

Сумар Агапій – сикофант:
Хоче купити в мене твір –
Велику композицію на хор з оркестрою.
Бажає підписатися як композитор
І платить сивні гроші, щоб я тільки
Мовчав про авторство,
Інакше грозить
Помститися на Ніні, що працює
В його одержанки.

Постійно в мене за спиною,
Півгубком переконає, підстроює. Він завжди
За мною в підсідці. Шторганом за шпалерою
Підслухує мої розмови й мотає собі на вус.
Я певний, що розвідує
Мій кожен стеж, щоб сповістити в суді.
А сам займає синекуру, і ніхто не вимагає,
Щоби прилип сідалкою
До свого крісла в бюро!

5. ЧОРТ (до АНДРІЯ):

Подумай, чи не варта
Прийняти його щедрий умисел...
Що тобі значить
Авторства фанаберія?
Ти – геній. Як творець –
Свідомий свого чину.
А слава – то щєбінь, то фрашка!

Хавдій кадила й почестей
Ласий на хвастоці.
Смійся в кулак з хапуги
Чужої геніяльності!
Знай: слава генію
Тільки шлея в життю;
Вона – конечна авторам халтури.

6. АНГЕЛ (до АНДРІЯ):

Мені не вільно об'являти
Свої справжньої природи...
Ти маєш сам збудитися спросонку
І передерти сітку супостата,
Що він на тебе кинув...
Він приходить
Неначе друг ухитний,
Обіцяє скарби, але його трезор – порожній.
Ти укладу з незнаним не роби,
Бо в хахольки, в югу затягне.
За шаг, чи за шостак колись
Платитимеш до віку дивіденди.

7. НІНА:

Уся біда через яндилу з меживом.
Мене її собачка налякала:
Загавкала прожогом, і порцеляна майсенська
Розбилася на сто шматочків.

Тепер та плюга вимагає,
Щоб я віддала втрату, бо як ні,
Грозить обтяти мої коси й з них зробити
Нову перуку на свій лисий лоб.
Тепер вона мене обвинувачує,
Мовляв пропала синя кінва,
Каже, що певно я розбила.
Щодня обвинниця контузить
Підозрами й погрозами.
Куди мені втікати?
І як мені без кіс на світі жити?
Вони ж моє єдине придане...
Андрій сказав, що його серце
Моїми косами обмотане...

8. МАТРОНА:

Той піддівок незносний, Ніна,
Без перепросу з дому зникла.
Я розметикую,
Яка найкраща з нею поведінка,
Щоб не втекла ускоки, бо самій
Прийдеться прятати й варити.
Без неї дома чмир і нелад,
Не знаю звідкіля...

Я радісно її хабиною полоскотала б
За тринди-ринди з тим алюмном музики,
Але Агапій Ніну захищає,
Бо, ніби, вона – родичка,
Сестра його ятрівки...

Поїду на обід у ресторан,
Сьогодні там пельмені
З поливою мадери,
Бо остогиділи вічно вареники,
Борщі та деруни.

9. ЧОРТ (до НІНИ):

Красуне, ти зважаєш
На примхи тої шлюхи?
Вона турчить, коли свербить язик.
Ти подаруй їй свої коси,
Що знову виростуть, однак
Не варта кидати хлящем
Багатого посілля, бо салиста хльорка
Певно давно не пам'ятає
Дрібничок цундри у своєму хламї,
Що здатні ще підкреслити
Дівочу вроду: золоті сережки,
Щире намисто, персні і браслети...

Вона ж тепер любиться
В кухонній ряжі: порцеляні,
Столовім сріблі і кристалах.
Салоху радують бенкети,
Минули вже часи прикрас;
Якщо пропаде щось – багачці
Не збиток. Будь схїпна!
Вона ж є винницею в тебе,
Бо укоряла, тюжила,
Шамрила, харамаркала,
Й за кожен шпеник вимагала
Подвійної відплати.
Ти маєш право на відшкодування!

10. АНГЕЛ (до НІНИ):

Це – теліші на селітка-тварину,
Хитре сильце на пташку молоду,
Яка не знає небезпек життя.
Ти бережися і не будь пізлива!
Без месника усяка кривда мститься,
Бо удогонь їй поспішає кара.

Однак, не смій сама когось карати,
Це право Бога.
А той, що крутиться мов фрига біля тебе –
Чмана хожала, шкульний гість
Невинним душам!

11. ПНА:

Якби я мала скарб Царя Гороха,
Не доувала б тут у тої дами;
Я їй не фіна, не хрищениця,
Тільки безсрібниця-студентка,
Що помагає в господарстві за притулок.

Та дама повна різних вимаганок:
Не хоче хліба, лиш франзолі,
Не хоче грушки, тільки фініка...
Якби я мала хоча б віхоть
У кутику якомусь, я пішла б від неї.
А якби на дорозі десь знайшла
Повну калитку, то ускрут побігла б
До шапірографа зробити копію
Андрієвого твору
І потайки післати на конкурс
Консерваторії. Він сам
Не думає практично, в нього лиш
Строеві вильця в голові. —

Матрона сіла в шкарабан —
Кудись повіялася. Подивлюсь,
Які скарби вона ховає
В плетеній стузі, там на горищі.
Де весь її коштовний терх,
Що в мажі не помістиш. Та собійка
Нікому не позичить упритузі
Хоча б одного сотика.

12. АГАПІЙ:

Як ту золотокоосу лань
До себе заманити, щоб загірла
Холодне кубелечко? Бо Матрона
Уже підтипанка і товба телевата.
Вже надоїло її чавкання при столі
Й дурний хихіт. Кокоче мов чубашка,
А її опушець – тільки чіпець з найлону.

Як заманити Ніну? Не перелякати,
Бо кожен шайний жест
Її відкине, дасть ляпанця,
І спудившись покине дім Матрони,
Де є нагода її підглядати...
Найкраще подарую їй якусь прикрасу,
Бо всі дівчата люблять фентифлюшки!
Ту знамениту думку підшептав мій соцій!

13. ПІНА:

Той хмиз-Агапій, він – сановник,
І, може, фармазон,
Тирликає на скрипці і совма
Пхається в генії.
Хляга чи сонце, він на стійці,
Де прятаю, перу, прасую.
Неначе трутень тягом
Поблизу крутиться. А я втікаю,
Обходжу його сторонцем, як можу.
Яке йому до мене діло?

14. ЧОРТ (до АГАПІЯ):

Приношу тобі добру вість:
Андрієві доводиться платити
Судебне. Я заліз йому в кишеню,
А там – ні сотика! Це гайка
На твою шрубку, друже!
Тепер той хвинтик фіцігорний
Мусить добути гроші. Вже тетеріє,
Що доведеться домовати в криміналі,
Бо він, сарака, не зумів
Увартуватися як слід і дати куку в руку
Кому потрібно. Вже не зможе
Фудулитися й яросливі
Передні для журналу вигадати!
Солоно буде смакувати цукор!
Тепер твоя черга зробити добре діло
Та й закупити його твір!

15. ПІНА:

Я оглядала все хабоття, скарби Матрони
На горищі. Серед дешевих фаталашок
Скільки там ціннощів!
Не вичерпав би ні ковшем, ні чаном!
Навіщо здалося б комусь стільки прикрас:
На кожен палець сім перстенів. А шия
Чейже одна на двадцять
Тяжких намист! Хіба якесь тягло спроможне
Забрати весь той скарб.

Але моя сума вернулася порожня:
Спотинову хотілося узнати,
Що варте копії, і скільки шапірограф
За підмітку захоче,
Щоб не забрати більше ніж конечне. –

Однак на мене ждала несподіванка:
Знайшла на своїх речах срібну брошку
З білетом: «Усміхнись і ласкою
За ласку відплати». О, видно
Матрона пожаліла, що так безщадно
Мене колобила, і після люті прийшов скрес.
Я рада, що не мушу нічого викрадати.
За цю прикрасу роздобуду споро грошей;
Буде на копію й на перепліт для ораторії!

16. АНДРІЙ:

Вкінці насправді доведеться
Прийняти задум того сажотруса,
Скєргелі в плюндрах, що вдає
Святого софту, або кардинала
З куфією на рижих патлах
Навіть без хіротонії!
З язиком сальним він уміє
Нєсмїлих угрущати,
Робити угодовцями...

Коли не вдалось перед стугом
Учительства в консерваторії
Явитись як робітник пильний
І навіть з крихтою таланту,
Принаймні зможу відкупити
Моєї Ніни коси золоті.

17. ПІНА (до АНДРІЯ):

Андрійку, не відмов мені:
Позич на кілька годин
Свій твір. Ти знаєш, я читаю ноти
Й за ніч при лямпочці під умброю
Мов книжку прочитаю.

Так хочеться пізнати твою душу
В усій красі... Залишу господині
Всю кухню в харапутнім вигляді,
Кожен горнець, таз, кожну сулію
Без увереду. Дам їй цілкий звіт
Про всі подробиці, щоб не боялась уйми
Чи недогляду. Найменша кришка
Править за гаплик, щоб мене чіплятися,
Хоч ми тепер у роз'ємі. Молюсь,
Щоб доля поспішилась
Колись мене забрати
З язви тої господи.

18. ЧОРТ (до АНДРІЯ):

Що ти бажаєш досягнути
Своїм обжалуванням всього світу
В нечемних дописах-статтях
Про непорядки орієнту й окциденту,
Хоча б перейму якихось там країн?
Це все – дурна тирада. Адже світ
Це – віковичний карнавал,
Де поруч забавляються
І кат і стратенець,
Чернець і шурпа,
Святий і солодій;
Де завжди відбуваються
Балі, трибади й маскаради.
Одні узнуть синедріон,
Щоб тут без ув'язі гуляти,
Інші, угорні, так як ти,
Цизориком фехтують проти шпаги.

Ти зрозумій, що світ
То – скупиче прерізних противенств,
Де серед хвасту і хамла цвіте
Фекаліями поєна цукрівка.

19. АНДРІЙ (до ЧОРТА):

Тепер я пізнаю тебе, лихий гарбарю
Людських душ! Тут наша розстань!
Ти – не хрищеник мій! Укладу тут не буде
Із хитрою потворою твого гатунку!
Хай краще згорбиться ця снасть
У штольні, чи тюрмі, і хай ці скроні
Покриє шержень, ніж я мав би
Живитись гноєм із крові і поту
Побратимів. Розповсюдною слич,
Що я розбійник, ледар, чи снітяк!

Одначе музика моя – безщербна,
І хтось колись почує голос
Моєї ораторії, хвали Безсмертному!
А ти – гора, що розвалиться в ній
Піщаним замком!
І хайного кумпана не вдавай,
Бо всі твої снажні зусилля
Кінчатся як пустий мезальянс!
В твоєму карнавалі я – не танцюрист,
І на сумління шемрїт не замовкну!

20. МАТРОНА:

Чичмара й холод там надворі,
Це вже кінчиться сівець.
Сиджу в чамарі та й боюся вийти з дому,
Бо може впасти сплюща
І знов дістану чикавку. Одначе ходка
Бажає святкувати в ресторані...

Де той Агапій дівся? Хочеться
За щиколотку до ноги стола, чи шафи
Його припнути, щоб чипів, мов шула.
Ми ж майже чоловік і жінка...
Зовсім зцапів старий шкарбан,
Уміє лиш футіти й шпирити,
Доводиться самій по людях лазити...

Ті кульчики, що він приніс в дарунку,
То тільки спиж золочений. Перевірю,
Чи все на місці в шабатурі там на горищі,
Бо довший час йому не довіряю.

21. АГАПІЙ:

Томить мене стара хабета,
Що тьопає і чавкає і нудить,
Турчить і тросом тягне
На ситу урну своїх забаганок.

Так хочеться чогось нового,
Унимливого, чустрого,
Щоб приклонило золоту голівку
На мій ясик. О, якась чернуха
З очима мов чорнослив
І шкірою, мов свіжа старка,
А не пожовкла ропша!
Тоді також мій шутий стовп
Направився б, як горда стоговина...

Андрій відмовився продати
Мені свій твір. Це – пів біди,
Бо всіх безгрішних жде тюрма,
І поле залишається маючим!

22. МАТРОНА:

Цинга, чахоня і пелагра
На тебе, хавдію жінок!
З образи, жалю й перепуду
Я майже очманіла, перечитавши
Твій білет до Ніни в її речах,
Бо, зійшовши з горища,
Заглянула в комірку
Так на всякий випадок...

Я втратила з тобою,
Плутяго й баламуте,
Роки цвітучі й многоракі партії...
Твоя невірна хава жде
На добру фацку!

23. АНГЕЛ (до всіх):

Серед хворосту, снітяків, хабуззя,
Усьому світові на диво
Ярлик незнаний запалив свічу.
В консерваторію останньо надійшли
На конкурс многоракі твори,
Навіть відомих композиторів,
Та першу нагороду тарували
Як первовзір без хверцювння,
Із силою майстерности цілкої,
Іменню досі невідомому,
Якого музика, подібно як чеграна,
Над валунами моря в люті
Спокійним летом віддає надію.

Вітаю з перемогою, Андрію!
Консерваторія призначає тобі
Почесний сан викладача.
Скінчилося буття нетяги!
На осінь запланована
Твої ораторії прем'єра.

24. АГАПІЙ (до МАТРОНИ):

Ти не зважай на фрашку, на кришину:
Життя біжить, і лиш тупиця гріє місце.
Будь скорна, схіпна і штудерна,
Та стіпним жестом упопад хапай нагоду!

Ми маємо запрошення до пекла
На рідкісний бенкет з нагоди
Народин первака нашого друга
З копитом замість ступні.
Придумай гідний подарунок
Для матері й нащадка. Не годиться
Приходити з порожніми руками,
Можливо, що в нас буде фіїн...
На всякий випадок, відоме,
Що всюди треба приятеля мати.

25. АНДРІЙ (до НІНИ):

На мишачому базарі мені вдалося
Добути цю янділу з майсенської порцеляни,
В химерні квіти розмальовану.
Тепер віддай пані Матроні довг
З подякою за хліб і сіль,
Бо скоро вже прийдеться догоджати
Власному чоловікові. Ніхто
Не буде вже обжалувати, тюжити,
Кобенити чи убавляти.
Не будеш мати інших зобов'язань,
Крім тих, що власне серце
Тобі підшепче.

Це якийсь небесний сув,
Що вигнав парій у сутужнім сні
З обідраної юрти... Нам розцвітає
Цілющим сонцем день.

26. ЧОРТ:

Ну що ж? Треба навчитись програвати:
Не вдасться з тим, то буде з іншим.
Моя чортиця вже три роки
Тягітна від дванадцятьох чортят,
Бо шкода часу, щоб трудитись
На одне тільки. Завтра будуть роди.
У стовбуні готується бенкет
З храбусту, перцю, часнику й
гірчиці. На придане щавель із
тхірним лоєм, Трушом удобрений.

Мої піджаливники з шурином Антипком
Будуть гостей вельможних забавляти
У трощі, в чагарі, та на моренах.
Сам Бельзебуб запросить
Агапія й Матрону
У пекло на постійне проживання
І вручить їм грамоту громадянства.
І буде якіт, і лямбада, й рок!

В нас весело! Усі запрошені!
Тут доста місця хапунам
Чужих земель, життів і миру!

27. АНГЕЛ:

Це фасія сучасності. Комусь
Усрут прийдеться залишати
Перуки, декорації й усе
Пусте хабоття цього світу.
Увесь потужний скарб
Розсиплеться піском. Гординя
Стане послугача трабантом.
Триматиме в долоні
Черен без берла і леміш без шпаги.
Примарами сумління буде юрити,
Щоб без передишки від Бельзебуба
Дісталось йому належне.

А нам треба залишитись
У Божій вірності. Хай кожен ярус
Людського древа сповістить хоралом
Хвалу життю і творчості. Амінь!

ОРАТОРІЯ

МОЛИТВА ВСЕЛЕННОЇ

Предвічний Боже в безмежнім світлі,
Тобі вся слава во вічні віки.

Благословенні Господні твори,
Первні творіння, яви природи.

Тіла небесні та пори року
Від первотвору вірні закону.

Птахи і звірі, плоди й рослини,
І я, людина, й мій світ людини:

Моя вітчизна, родина й хата,
Юність і старість, праця і свята.

Душі потреби й предвічні болі,
Бо все з Твоєї плине долоні.

За дарів щедрість нехай прядеться
Тиха молитва під баню неба.

ΠΕΡΒΗΙ

ГОРИ

Гори підносять скалисті чола,
Де золотіє сонця корона.

Всі блискавиці, хвижі, негоди,
Все, що пройдешне, – гідне погорди.

Вітер і пісня їм до вподоби,
З Богом провадять вічні розмови.

ЗОРЯ

Човником моря
По білих пінах
Лине висока
Небесна діва,

Ночі княгиня,
Око іконне,
Ясна зірниця,
Неба віконце.

Має крізь нього
Рідна хустина –
Світла потоком
Ласка велика.

СОНЦЕ

На небі – соняшник,
На землі – сонце.
По стіні бігають зайчики,
Заглядають дитині в колиску,
Лоскочуть котові вуси.

Як підеш до криниці по воду,
Принесеш у відрі соняшне зерно:
Буде на коровай.

МІСЯЦЬ

Черепицею дахів чавкає місяць,
Зазирає в темні вікна,
Снується цвинтарем по свіжих могилах.

Бродить дірявими вулицями,
Шукає по землі сотика,
Щоб піти в кіно, або до цирку,
Подивитися, що там нового.

Бо на світі – завжди те саме,
А розказують, хоч важко повірити,
Що колись був рай на землі.

БІР

У дикі нетрі кличе темний б'ір,
Де папороть щасливцеві цвіте.
Це тут! Це тут! Ніколи і ніде
Його не знайдеш там, у далині.

Тут не домує соняшний орел,
Де тільки жах, де загадка, де сон,
Жар-птиці в тьмі загублене перо
Для ненароджених твоїх поем.

ВОДА

У неситому лоні
Фінікійські галери,
Перські нави,
Португальські вітрильники
Єгипетські вази,
Грецькі амфори й статуї
Атлантида...

Устяж твоє жорстоке царство вимагає
Нових данин. Однак спокволу
Блакитнієш і лагіднієш,
І скатертю спокійною лягаєш
Між континенти.

ВОДОСПАДИ

Із гір злітають п'янкi дракони –
Чи то міражі, чи то потоки?

Дзвелять копита, регочуть пави,
І б'ють об скелі гучні цимбали.

Несуть у доли на срібній хвилі
Пісні верхів'я і міць живиці.

ПОЛЕ

Поле – золоте небо!
Ти – жайворонкова колиска,
Поєна кров'ю і потом,
Ти – хліб, коровай і коливо,
Ти – причастя,
Ти – вінок женців і вінок на труну.

За тебе багато народів б'ється,
Мов за трон і корону,
Але люби тобі ратаї-хлібороби
Із чистим серцем.

У вітрі хвилює твоє колосся
Від небосхилу до небосхилу.

Тав віддихає життя.

НИВА

Весна гаптує шату зелену,
Співучий килим стелить землею.

Купає в росах зілля і квіти,
Щоб, наче ладан, сонцем пашіли.

Миє росою незрячі очі,
Щоб знов прозріли на ниви лоні.

Там чиєсь серце гніздом пташиним
Вітер колише в білій тернині.

ГІРСЬКА РІЧКА

Б'ють цимбали, грають дзвони
По руслі мілкому
По камінцях перекрочиш
Її хитру вроду,

Бо знічев'я хвилі ринуть
У лиху годину:
На хребті несуть маржин,
Пастуха й колибу.

Не підвладна перегудам
Весело сміється,
У прирічних незабудьках
Жартунка без серця.

ЯВИ ПРИРОДИ

ВІТЕР

Кожного разу, як вітер
Колише дерева і стукає в шибу,
Він – післанець,
Намагається передати
Вісті з далеких епох,
Подумки тільки обізнаних
Церков Лялібелі в вулкановій магмі,
Коронованих колон Пальміри,
Скульптур Німруди,
Руїн Картаго й Басри,
Палаців Масади...

Вітер розказує, як там жили,
Кохалися, молилися, вмирили У
війнах-негодах...

Зовсім так, як усюди й завжди.

ЦИБАТИЙ ДОЩ

Простоволосий, цибатий Дощ
Залицявся до Весни.
Прийшов на зустріч без парасоля,
Хотів її поцілувати,
А вона образилася:
«Невже нині Обливаний Понеділок?
Піду на вечірку з Вітром!»

Дощ так ревно заплакав,
Що зовсім висох.

СНІГ

Небесне дерево відцвітає
І губить свої пелюстки,
Що ажурними байларинами
Злітають на дахи, дерева
Й замшеве хутро білки.

Церковна баня в намітці,
Наче достойна попадя
Присіла на горбку,
А дітвора почала війну
Білими кулями.

Чиєсь життя так відцвітає
І дивиться в вікно
Як гуляють сніжинки.

МОРОЗ

Мороз нащипав рум'янців
На лицях дітвори,
Що санкується на горбі,
А потім пішов на базар
Купити меду до куті,
А там дідусі тупцюють,
Бабусі в долоні хухають,
Тугіше завиваються хустками.

Мороз дивується.
«Нам холодно», кажуть люди.

Мороз роздумує:
Чому на базарах мерзнуть,
Коли мені й дітям тепло?

СІРА МРЯКА

Мряка пішла в ліс по гриби,
Але не знайшла ні одного.
Пішла над озеро ловити рибу
Й зловила рахкавку.

«Щось у мене псуються очі», подумала.
«Треба купити нові окуляри,
Спитаю в Сонця, де купує свої».

ТЕМНА ХМАРА

Пливе темна хмара,
Вагітна від болів землі,
І в корчах породіллі
Кров'ю спливає
На спраглу землю.

Піднялось голосіння
Над нивами й синіми горами,
Забагряніли озера,
Річки, потоки
Й буруни Чорного Моря.

Тільки залякле жито,
Скінчивши Господню молитву,
Піднялося з колін,
І на весь голос понісся
Привіт молодому сонцю.

БЛИСКАВКА

Зміїне тіло задзвеніло
Й розрізало пів неба.
За дня настала ніч.
А потім з тарабаном
Розквітло на хвилину
Золоте дерево, і згасло.

Грізна княжна не любить домовати
Й уже побігла далі
Переляком і чаром розбудити
Інші світи.

ГРІМ

Грім – небесна літавра.
Слухають її в покорі
Гори й смереки,
Намагаються зрозуміти
Таємну мову небес.
Щоб сповнити їх волю.

Тільки глухі скоромохи
Блюзнірствують,
Запиваючись пивом
В мурованих пивницях,
Що горіховою лускою
Розколяться ще перед світанком.

ГРОЗА

Сувма задзвенить золота стріла,
Зарегоче небесний конрабас,
І посиплеться рясна благодать
На суху землю.

В келихах лілій бринять
Дорогоцінні сльози,
Веселка потрійною крайкою
Оперізує небо.

ЗАГАДОЧНА ВЕСЕЛКА

Чи ти, веселко, весь час весела?
Твоя посілість – три чверти неба.
Беруть у тебе барвисті ниті
Турецький килим, Дніпрові хвилі.

Сто тисяч тонів у нитях грає,
І променієш, як небо плаче.
Скажи: ти пільгу землі приносиш,
Чи, може, рада, як бачиш сльози?

ВЕЧІРНІ ХМАРИ

В синьому небі – золоті хмари,
Плинуть над нами замки й палати.

Хочуть добути до них драбини
Різні троюди й дикі харцизи,

Але спроможні там домовати
Тільки коханці, герої й поети.

ДЕРЕВА

ЛИПА

Стоїть простора
Поблизу хати
Музична школа
Співців крилатих.

Сонцем нагріта,
Багатолиста,
Медовоцвітна
Дупляста липа.

КАШТАН

За ласкою краси-роси,
За щибетами вранці
Каштан жадний, бо молодий
Простяг зелені пальці.

В подяці за дари літні,
Пізніших ласк данину,
Освітлюють його свічі
Улюблену столицю.

ЗРАНЕНИЙ ДУБ

Його навпіл роздерла блискавка,
Але він далі зеленіє...
Переболів ? Чи далі ние
Прошите серце? – Дуб мовчить.
Він не усох...

Ніхто не ладен
Робити з дубом інтерв'ю,
Бо світ переболів не одне,
І чим раз менше все болять:
Олександрівська книгозбірня,
Ацтецьке царство Монтесуми,
Армада нав еспанських,
І ще якісь там історичні фрашки...
Яка вага страждання одиниці?
Адже не всох! Живе, ще й зеленіє!

ВЕРБА

«Розвий, вербо, сімсот квіток,
Ой рано, рано...»

(Веснянка)

Чому ти сумуєш, вербо?
Чому вдивляєшся в глиби,
Де найблакитніше небо
Полоче білі хмарини?

Вже світ збудився спросонку,
Сміється потоків злато.
Вдягнися, вербо, красою,
Розвий сімсот квіток рано.

Тих квіток для сімсот хлопців
Тримала я на весілля,
Забрали їх нічки чорні
На засів безсмертників сім'я.

БУК

Бук п'є з землі кров юних опришків,
Міцно вгору росте при стежині.

Кров'ю повстанців листя малює:
Горить червоний ліс, алилуя!

Над Черемошем цвітуть пожари,
Як осінь з буків кабалу ставить.

ЯБЛІНКА

Яблінці травень кожного року
Дає рожево-білу сорочку.

Стоїть вродива і вічно юна
Багатоквітна, стара красуня.

Колише вітер у її листю
Зелені пуп'янки з оксамиту.

А з літом прийде добра новина:
Проснуться в листю рум'яні лиця.

ГОРІХ

Ти щедроруко роздаєш
Гостинці в жупанах зелених.
Тремтять осіннім ліхтарем
Між листям соняшні монети.

Ще заки кучері садів
Потонуть у вечірній мряці,
Ти розкладаєш конарі,
Немов трони, для медитацій.

ГРУША

Там на горбі росла зелена груша,
Де мала стати хата на посіллі;
Плодами відкупилася красуня,
Звели довкола неї білі стіни.

Довкола стовбура став стіл округлий,
Довкола нього – лава одним колом.
На черепиці вітер грав у круглі,
Грушки дзвеніли бубном, ксилофоном.

В моїй країні – речі повні чару,
І найпростіше там стає прекрасне
Та одягає будень наче казку,
Бо все нове відроджує прадавнє.

СЛИВА

Чорняву сливу з високим станом
Осінь накрила туманом рано.

Сливки довгасті в оправі синій
Наче в осінній туман завити.

А на тарілці діються чари:
Вносяться вгору нічні тумани.

МОРЕЛЯ

З яких заморських країн
До нас загостило
З розвіттям многорукого божества,
Або танечницею перед ідолом Будди
Те дивне дерево,
Що тулиться до гуцульської хати?

Може, плодами в оксамитах
Барви монаших риз
З монгольських монастирів
Бажає когось потішити
За юного добровольця,
Що не повернувся?

КВІТИ І ЯГОДИ

ТРОЯНДА

Яку коштовність зберігаєш,
Княгине квітів,
Під пелюстками з оксамиту?
Не дозволяєш ні місяцю, ні вітру
Кінцем ока заглянути
У серцевину.
Не розгортаєшся
Ні перед вранішньою росю,
Ні перед бджолою, що прилітає
Збирати солодь.

Тільки пахощі дають вість
Про таїну твого ядра.

СВЯТА ЛІЛЕЯ

У твоїм келиху тремтить
Проміння місяця.
Стоїш надземна
В білій одежі,
Як ангел, що злинув на землю.
Росами причащаєшся,
І весь квітник
Клонить перед тобою коліно.

МАК

...Княжать маки.
(Раїса Лиша)

Вітрові легко зірвати
Пом'ятий шовк княжого квіту
Й понести світами на крилах.
Так минають киреї і скіпетри,
Але не минає червоний багрець,
Що юною кров'ю кане в землю
За неї пролітою.

Ти вічний мак,
Що відроджується з чорнозему.

ВОЛОШКА

Соромливо ховаєш у житі
Свою синю корону,
Але її знаходять,
Щоб разом з дозрілим колоссям
Ти дала свій багрець
На прапор землі,
Що тебе народила,
Та квітчала вінки
З розвіяними стяжками
Янголів у вишиванках
Із соловієм у горлі.

РОМЕН

Твоє біле проміння
Освітлює нашу ниву.
Ти – чар-зілля Купала
У вінках чарівниць
І вінках на могилу.

По твоїх променях
Ворожать долю.

Над тобою літає пастуша сопілка
І вічна пісня прядеться.

ДЗВОНИКИ

Голубим голосом дзвонять дзвоники,
Чують їх ниви й стежка,
А потік разом тирликає
Хвалу небесам над ними,
В квітистій хустині з хмар.

Слухають святці зачудовані,
І навіть янголи
Набик відклали небесні арфи.

СМІХ КОНВАЛІЇ

По лісу дзвонить білий сміх
Багатоголосий:
То дзвоники конвалій
Радіють весною й разносять
Свіжість і пахощі.

Кожен дзвіночок – побажання
Від щирого серця
Усіх весняних утіх,
Що так швидко минають,
Як саме життя конвалії
У збудженому піснею світі.

МАЛЬВА

Хто тебе намалював, красуне?
Стоїш струнка, селянська дівчино,
Горда своєї гідності
Серед панянок у шовкових пелюстках.
Чаруєш рожами різних відтінків,
Наче з палети чародія,
І якась жінка, що квітами покриває
Стіни хатини з голубими віконницями,
Бере тебе за моделю.

ПОРІЧКА

Для І.

Хтось обвішав тебе
Тяжким коралевим намистом
І безліччю довгих сережок.
Красуєшся при доріжці
Серед літнього саду
У щебеті дроздів і синичок.

Який жаль, що твою вроду
Зужують на ласощі,
Замість тільки духовно
Тебе любити!

МАЛИНА

Розносиш по лісу пахощі,
Принаджуєш навіть ведмедя
Поласувати твоєю солоддю,
Малюєш мавчині губи...

Ти – барва козацького стягу,
І крові, яка щедро поїть
Землю, що цупко тримає
Туге малинове коріння.

3BIP1

КІНЬ-АПОКАЛІПСИС

Кінь-Апокаліпсис лине світами,
Крешуть копита вогонь, пожари.

Ворона́ грива в дикім бурвію
Розносить голод, пошесть, руїну.

Незримий вершник, невидні труби
Світу голосять: «Кайтеся, люди»!

Кінь дивовижний світом чвалає.
В пиху обвите серце незряче.

ПЕС І КІТ

Пес – вірний сторож, опікун хати,
Кіт – вимагає м'якість канапи.

Псові господар – владика в мітрі,
Котові – служба його доміній.

Пес жадний ласки, нудьгує з туги,
Кіт і без ласки філософує.

Пес є робітником, другом і пажем,
А кіт є красенемем, він це знає!

ВІВЦІ

Грає хлопчина на полонині,
Слухають вівці чорні та сиві.

Горами в'ється голос сопілки,
Може, навчаться співати вівці?

Але в кошарі, як ніч настане,
Блеє овечка завжди те саме...

Музичне діло не всім доступне,
З овець породи музик не буде.

ОСЕЛ

Осел є впертий: у мороз і спеку
Пручається, як хочеться вівса;
Тягни за хвіст за шлеї, за уздечку –
З упертою твариною – біда!

І що з таким, як він, дискутувати?
Його світогляд, звісно, то – овес.
Відкриються тобі ворота правди:
Осел – тварина вперта, як осел!

ВОВК

На поляні сидить старий вовк
І виє до місяця.
Звірі одні одних розпитують:
Яка в того вовка туга?

Заплакані зорі світяться,
Котиться земля світами,
Вітер віє і несе голос,
Що до місяця виє.

Може, то – атаківчне горе,
Може, якесь сучасне?
Ми не знаємо, й що найгірше:
Ніколи не будемо знати.

ВЕДМІДЬ І МИША

Іде ведмідь, тріщить хворост,
Дрижать тварини занімілі,
Бо суне, звісно, не добро,
А смерть жива в ведмежій шкірі.

Аж гульк! – То з теплого гнізда
На стежку вийшла миша юна,
Й ведмідь, усім мара грізна,
З переляку стрибнув на дуба.

ОЛЕНЬ

З величчю олень підносить корону,
Всі звірі ревнують за його вроду.

Шепочуть заздрісно злосливі роти:
«Пиха і гордість – найгірші пороки»!

Та олень відає: його корона –
Оленяча Богом дана природа.

ЛИС

У курнику, що в посіллі при лісі,
Лиса зловили на гарячій ділі.

«Тепер візьмемо твою кожушину,
Буде в нас шапка на холодну зиму»!

Образився лис: «Таке недовір'я
До друга посілля, чесного звіра,

Що в ролі естета часом загляне
На курей оперення многобарвне»!

РИСЬ

Князівством лісу править рись:
Він мірить простір пружним кроком,
Де мохів і чатиння лоно
І легіт лісовий, сирий.

А ніччю, на ялин заслоні,
Його пругастий силует
Шалені подвиги снує,
І ліхтарями світять очі.

ОДНОРИГ

(на гобеленах у Кльойстерс)

Не знаємо, чи він був дійсний,
Чи лиш фантазії утвір;
Не може нині відповісти
Казковий приятель утіх,

Що кликав рицарів шалених
На лови, й просив ласки в дам.
Мовчать старинні гобелени
У замках, квітах, далинах...

ПТАХИ ТА КОМАХИ

ЛЕЛЕКИ

Вже здалека вернулися лелеки,
Їх гнізда на стовпах, мов капітелі,
Клекочуть про палати і мечеті,
Високі піраміди й зігурати.

Не вірять їм ворони, круки й граки,
За вигадку сприймають світ далекий.
Не диво, бо повірити не в силі
В якісь там чудеса поверх дзвіниці.

ПАПУГА

З ноги на ногу переступає,
Скрегоче хрипко єство незнане.

Розповідає про водоспади,
Праліси, море, дюни, вулкани.

Вона – папуга, чужинка лісу,
Її розмова для всіх – без змісту.

Зеленопера, весь час скрегоче
І завертає округлі очі.

СИНИЦЯ

Синиці сняться сині сни
Про сині гори та ліси,

Про синій ручаїв танок,
Про неба синій парасоль,

Про синь волошок, що в житах
І в синеперих синичат.

ЧОРНИЙ ЛЕБІДЬ

Із гідністю себе несе
У герці проти хвиль і вітру,
Піднявши крила, наче ліру,
Та з'ява пекла, чи небес.

Він чорний корабель? Він птах?
З висот, чи з лона підземелля?
Він – чорний лебідь, він – легенда,
Він – зачароване ім'я.

СОЛОВІЙ У КИТАЙСЬКІЙ ПАЛАТІ І ЖАЙВОРОН

«Ти – селянин, твоє гніздо
Лежало в скибі, в голім полі,
Не княже те твоє різдво,
Як ось моє, в цісарським дворі.»

«Своє гніздо, нужду свою,
Мій спів підняв у світлі хори.
Чи можеш клітку золоту
Підняти хоч на дах стодоли?»

ЖУРАВЛІ

Із відходом літа, летять журавлі
За гори й море, у далекі краї.

Несуть тугу з собою, і зі святом весни
Повертають до серця святої мети.

Не всі повертають... По морях і пісках
Розсіяні крила – мандрівна ціха.

ВІРЛИЦЯ В КЛІТЦІ

(Грав'юра Якова Гніздовського)

Вірлиця в клітці, а там – гніздо на скелі!
Що за жорстока дійсність лихоліття!
Здригається риданням Україна,
Бо ненависні їй оков перстені.

Шукає розпростерти горді крила
Крізь палісади штаб чужого бога,
Клює стіну в'язниці. А довкола
Байдужий світ, незважлива чужина.

ЗОЗУЛЬКА

Червоне сонечко з небес злетіло,
На рукав сіло й скаржиться німо:
«Я вся червона, бо нещаслива:
Сім чорних крапок ношу на крилах».

Зозулько-сонечко, май потіху:
Існує більше горя на світу.

ПАВУК

Павук – не герой, боїться в бою вмерти
У павутинні ловить свої жертви.

На павутинні дрижать у протесті
Дощів краплини, як сльози небесні.

Однак не спроможний мисливець хитрий
Зірку-моргульку в сільце зловити!

ЛЮДИНА

ДИТИНА

Бавиться хлопчик барвистою рінню,
Гадає, що відьма – добра тіточка,
А вовк – ласкава собака.

Хлопчик повний довір'я
До завтра і світу,
Гадає, що бомби й гармати
Іграшки старших.

Тому треба чемно їсти кашку,
Щоб, коли виросте, ними гратися.

ЮНАК

Юнака кличуть дикі пригоди,
Геройські чини, великі твори.

В душі юначій клеочуть бубни,
Гудуть літаври, лунають сурми.

Однак таємно, образом юнки,
Бринить у серці голос сопілки.

ДОРОГА

Та сама дорога
Одним біжить стрілою в безвість,
Іншим крутиться
Довкола хати, чи робітні,
Чи закопаного скарбу,
Чи дівчини з чорною косою.

Завузлюється, горбиться,
І часом уривається, а часом далі біжить
Поломана і повна калюж,
Дощів чи сліз.

ВЕЧЕРНИЦІ

Чортиці, черниці чи чарівниці,
Опришки, чи опирі окаянні,
Линуть на вечерниці
У повного місяця сяйві.

Регоче та плаче скрипка,
Гудуть бас, цимбали й літавра;
Бочками котяться вина,
Ллються з чар на чари кохання.

Білолиці та чорнобриві
Чортиці, чи чарівниці,
Білозубі, червоногубі,
Опришки чи опирі під чорним вусом
Танцюють, тупцюють,
У танці сміються лунко

Комусь на згубу.

ЛУКАВА ДОЛЯ

Гуде весілля, підносять чари,
Мовчазний тільки юний боярин.

Хоч вина ллються, йому не п'ється,
Тягне в дорогу думка шалена.

Скрипки сміються, басы радіють,
А в молодій сльози на віях.

Які це ігри, лукава доле?
Мовчать висоти й безденне море...

ХАТА

На горі стоїть хата
На курячій лапці.
Стіни в мальвах,
Сині віконниці.
Там живе сива бабуся,
Яка не вміє чарувати,
Тільки плакати й молитися.

День і ніч вимолює в Богородиці,
Щоб доброволець повернувся,
Радий, мов на весілля.

ОРАНКА

Срібний плуже, чалий коню,
Вислухайте мою просьбу:

Оранка – велике слово,
Коли щедра для малого.

В борозні, тут недалеко,
Жайворонкове гніздечко.

В нім пташата в крилах мами,
Бо не вміють ще літати.

Не руйнуйте їх, бездумні,
Бо то спів небес майбутній.

ЖНИВА

Почалися жнива.
Тепер кожен з нас
Понесе свій доробок
До шпихліра на горбі
При церкві Покрови.

Понесемо снопи
Золоті, звичні, чи тільки житницю
До клуні Господаря
По належну заплату.

СТАРІСТЬ

Вітер розвіяв стежки сльозками.
Дощі розмили троянду лиця.
Та криниця завжди була біля хати,
Тепер відбігла на пів села.

Очі зелені, карі та сині
Снітяться, так як і чорна коса.
Одначе стали далекозримі,
По самі вінця Судного Дня.

СМЕРТЬ

Прямою стежкою, з маскою на лиці
Йде Смерть.
Приязно усміхається до подорожніх,
Дотепно розказує різні пригоди.
Часом чавкає, часом юриться,
Буває увириста, буває хутка,
Але завжди цілка у виборі.
Вона – ходок. Може баритися,
Але приходять точно.

PIK

КНЯЖНА ВЕСНА

Танцювальним кроком,
Із княжим обличчям сонця,
Ступає на світ Весна.

Сміючись злітають розшерхлі потоки
З роззеленілих горбів.
Уже білка
Радо скидає з хребта
Зимовий смух,
А пентюхуватий ведмідь
Упереспи протирає зіниці.

Утлий голос горлиці
Розплавлює сопіль,
І скитська баба готує землю
На сполування з зерном.

Тепер людина виносить з комори
Пилу й терпуг, щоб теслювати
Нову лаву під грушею в розцвіті.

ГАГІЛКА

Гагілко, гагілко,
На світі задніло:
Будиш душу й тіло
Солодко й гірко.

У вишневому цвіті
Ведеш хороводи,
Сорочечки білі
Гаптуєш у рози.

Ведеш хороводи
Крізь маки й нарцизи,
Хрестиком висоти,
А низом низини.

Медами годуєш
І поїш росою,
І з м'яти і рути
Сплітаєш корону.

Гагілко, гагілко,
Блукаєш по світу,
Будиш душу й тіло
На тугу без ліку.

ЗАПЛАКАНА МАЇВКА

За всіх молишися, благая...
Радуйся Діво-Мати прекрасна!

Радуйся зіллям, радуйся травами,
Радуйся дримбами, скрипками, цимбалами!

Радуйся колоссям, що зеленіє,
Радуйся всім, що під сонцем розквітле!

Молись за тюльпани, бузок і нарцизи,
Молись за каштани, ялиці й липи!

Молись за метелики, хрущі й бджоли,
За ясні зорі й тихі води!

Молись за героїв святі загони,
Й за всіх, які плачуть криваві сльози...

Радуйся піснею, що затулює рани!

КОРОЛІВСЬКЕ ЛІТО

Сотнями красок і форм
Розписана левада,
І королівське Літо ступає на землю.
Веде на полонину
Сопілки й отари,
Із гнізд випускає в зелене
Співи на всі голоси,
Малює яблукам лиця,
Солоддю наливає малини,
Вгору підносить колосся.

Любе Літо! Не забувай у своїй щедрості
Тих, кому ти найрідніше:
Хліборобові й сновизі,
А ще й шарпанові-поету.

СВЯТО КУПАЛА

Іди росою, що під зорею,
Щоб розгадати долю далеку.

Іди до річки крізь темну ниву,
Клади віночок на бистру хвилю.

Стоять три свічки серед чар-зілля;
Свічки – то доля, що загоріла.

Перша – то церква, що край могили:
Стоїть при брамі чорнявий милий.

Друга – то замок на полонині,
Там ти гуляєш, де хмари сиві.

Третя – то синє, безкрає море,
Довгі дороги, серце холоне.

Вже першу свічку згасила брижа,
Вже другу свічку хвиля залила,

А третю річка несе з собою
Як щедре віно, як сіру долю.

КНЯГИНЯ ОСІНЬ

Осінь приходить у княжих шатах,
А вітер з реготом:
В садах і в полі – на будні й свята
Є споро щедрого!

Від небосхилу до небосхилу
Хвилює золото.
Небо простерло пелену синю
На хліб і коливо.

СТАРА ЗИМА

Наглотали скарбів пивниця
І горище: сухих грибів,
Зелених яблук і горіхів.

Газдиня
Вже гріє під периною
Старечі кості, але вдень – моторна:
Годує звірів і птахів,
Любовно обвиває стан троянди,
І зазирає під верету снігу,
Чи вже збудилося коріння для життя.

Під вечір радо вип'є чарку вишняку,
І стане викладати на столі
Із стертих карт відвічну кабалу.

КОЛЯДА

В білій церковці – золоті дзвони,
Розкрила браму Діва з ікони.

Там у кивоті лежить сповита
В пелену й крайку Святя Дитина.

Місячне сяйво – замість подушки,
Зірка моргає – замість пістунки.

Радіймо з дримбами й сопілками:
Яблучко світу в руках Дитяти.

ЩЕДРИК

В ясла, на сіно,
Як час настане,
З Божим привітом
Щедрик злітає.

Чайом загляне
В серце безсонне:
Сльозами грає,
Чи світить сонцем?

Тріпочуть крила,
А в повній жмені
Несе гостинця
Святій Вечері.

Меду краплину,
Маку зернину,
Щастя криницю,
Долю велику.

Сійся-родися
З болів довкілля
Наче дзвіниця
Радосте рідна!

МАЛАНКА

Пішла Маланка віншувати,
Взяла гостинців у дзьобенку:
З маківником і пампушками
Горіхів, вишняку та меду.

Старого Року біля клуні
Усім добром обдарувала;
Іде Новий Рік їй назустріч:
«Чим пригостиш, дівчино красна?
Роздала вже свої гостинці,
Розтратнице немудра, юна?
Та не сумуйте очі сині:
Я поцілунком вдовольнюся»!

ВІТЧИЗНА

ЧОРНЕ МОРЕ

Колиско турецьких галер
І чайок козацьких.
Чорне, бурхливе, недобре,
Щоб усмирити, назване
Pontus Euxinus*.

За тебе боролись і борються,
Мов за красуню з приданим,
Герої та супостати,
Яким до Білого хочеться ще й Чорного.

Ти море тих, хто ловить рибу
На твоїх берегах, а не зайд,
Які не чують пісні твоїх Сирен.

*Благородне Море (лат).

ДНІПРО

Дніпре, твою красу стократ руйнували,
Затопили Пороги, береги, перекати.

Намагались утопити козацькі дії:
Віяв прапор Катерини над полем Січі.

Але предвічні води колишуть на хвилі
Володимира хрест і собори столиці.

ПАЛАТА

Стоїть серед лип палата,
Садиба князя і воїв.
Бриніли лютня й арфа,
Крутилися в танці герої.

Лилися хвилями вина,
В альтанах поеми звучали,
П'янила любов несила
І слави яркі заграви.

Минулось... Осталися мури
І в лютнях заховані думи.

СОБОРИ

То – свідки суворі, мовчазні
Крізь війни, руїни, негоди,
В надземному, Божому сяйві
Віками підперті собори.

Бездзвонні дзвіниці голосять
Про велич розкотисту княжу,
Про хитрощі Дикого Поля,
Про зраду, і жертву і славу.

Здригнулись величні собори:
Вже знову ворожі загони!
Із фресок святці шлють прокльони
З погордою морщивши брови.

КУРГАНИ Й МОГИЛИ

В степу широкім – горби-кургани
Мовчазні свідки боїв та слави.

В оранім полі – плиткі могили
Безвусих хлопців, що там загибли.

З небес спливають на землю роси
І плачуть зорі криваві сльози.

ЛІТОПИСИ

Літописи підносять з тіні
Казкові досвітні події.

Усе відоме в нашій хаті
З руки й пера святих монахів.

В нас з'єднані душа і тіло,
Ми – земний рід з небесним віном.

СТЕП

Задумався сивий степ:
Остались могили й жито...
Чи стане зерна на коливо?
Бо там ковила росте.

Було колись скитське золото,
Спорожніли кургани.
Чи спливла слава з дощами,
Чи все пережито?

Чумацький Шлях далі стелиться,
А внизу знов Дике Поле:
Орда знову з Азії котиться
Половецька баба регоче.

Зареви ревом фанфари
І трубами голосними,
Хай характерник встане
Й розбудить братство з могили!

ГЕРОЇ

В соняшних німбах пливуть над нами,
Рокочуть цитри, гудуть цимбали.

Високо в горах, на синіх скелях,
Вихри виписують їхні імення.

Де предків кузня, глибоко в нетрях,
Синам і внукам зброя кується.

ЛЕТЮЧЕ ГОЛОСІННЯ

Лети моє голосіння,
Мов бабине літо,
Мов кульбабине насіння
Весняного цвіту.

Де впадеш, розквітне біло
Червона калина,
Бо червона кров горіла
В серці соколинім.

Чорна земле, білий квіте,
Червона калино,
Голосіння лине світом,
У всесвіті лине.

ЗОЛОТІ ВОРОТА

Золоті ворота – наше знамено слави,
Увінчані церквою що сяє горбами.

Про минуле рокочуть легенди старинні,
Ви – перлина столиці в її серцевині.

Розкрийте тепер широко надбрамну наву,
Для героїв Донбасу, для хлопців Майдану.

ДУША

ПОЕЗІЯ

Поезіє, благословенний дарє,
Що все людське підносиш
Аж до небесних брам!
Ти не гидуєш немудрим серцем,
І на всі голоси
Оспівуєш щедрість душі.

Цінуєш кожна мурашку, кожна подробицю,
Й любовно вихвалюєш їх
Поруч з великими ділами.
Прийми подяку й поклін
Від здавна тобі посвячених,
Які повсякчас вірні посвяті своїй.

МУЗИКА, БЕЗСЛІВНА МОЛИТВА

Музико, безслівна молитво!
Потужним крилом пригорни наші душі,
Утоли в них весь біль, всю жагу,
Розпали творчий вогонь!

Коливом святим накорми
Угорне буття роздором прошите,
Умилостив, і в розплаві
Розмий сопіль твердий.

Музико, хай стухнуть громи,
Що колотять твою непорочну топіль,
Бо в найтихішому голосі хвилі
Чистий мелодії звук.

СКРИПКА

Скрипко, ти серцю найближча,
Лагідного вечора
Обійми нас співучою хвилию
Своїх струн.

Дай пережити наново
Хвилини прекрасного,
Від розкритих небес
Вибранцям гойний дар.

КАРТИНА

На ще вогкій канві мольберта
Хвилює поле в колосках
Під небом, де отару хмар
Осіння золотить пора,
І кличе далечінь рожева.

То – не художника палета
Там на канві, не кольори,
Не композиція мистця,
А тільки усмішки та сльози –
Свого творця душа одверта.

ДЗВІН

Ходить увечері дзвін по світу,
Благословляє Пречисту Діву.

Слухають місто, село та гори,
Моляться тихо річки й потоки.

Перша зірниця з небес над ними
Кане росою в серце людини.

СІЛЬСЬКІ ІКОНИ

На склі й фаянсі нам сміються
Ікони з мисника й покуття.

Благословлять у кожную пору
На працю, свято і дорогу.

В їх сяйві родимось, ростемо...
По смерті нам відчинять небо.

РОЯЛЬ

Також і кат спокволу хоче грати
І ранив кiгтями його співуче тіло.
Рояль не знає скарги, ні догани :
Стоїть на трьох ногах беззбройно, німо.

Як хтось осквернить його плоть свячену,
Він потім знов снує свої таємні думи
І подумки голосить анатему,
І на шубравця шкірить віщі зуби.

БАЛЕТ

Краса, що з нічев'я минає,
Розвіяні вмить аромати,
Лице блискавиці яскраве,
Що знов полетіло світами.

Жагою залишиться спогад
Сновиддя, яке не збагнути.
І будуть гуляти довкола
Мальовані ритмом скульптури.

ВІЧНА ФЛОЯРА

Бродить по світу
Сумна фляра;
Цукрівку білу
Голубить здаля.

Вікном заходить
Пісня далека,
Приносить роси
На спраглі зела,

Голубить гори
І скелі сині,
Смерек колони
На кожнім схилі.

Ніхто не знає
Ніхто не чує,
Фляра чахне...
І вічно буде.

ПІСНЯ ХВАЛИ

Прийми хвалу, мій Господи, за все,
Що по дорозі цвіло, чи боліло:
За цей народ, за це життя важке,
За це прекрасне прадідівське віно.

А ми приймімо смирно і покірно
Великодушні цінності небес
За кожну думку і за кожне діло:
Вінець заслуги, чи Господній хрест.

СЛОВНИК

(За Українсько-Німецьким Словником Зенона Кузелі й Ярослава Рудницького,
Ляйпціг, 1943)

ПРЕЛЮДІЯ

2. алюмн – учень
брикливий – непосидючий, неспокійний
кацабайка – нагортка
гололедиця – ожеледа
лабуз – кукурудзяна солома
росолянка – щавлева зупа
раква – бляшана коробка на полуденок
реторта – дистиллятор
спаленник – палій
наличка – етикетка
нав'язка – грошева кара
пасинок – паросток
тосання – плескання в долоні
уверий – кривий (про людину)
3. педель – шкільний слуга
паюк – турецький слуга
спонука – заохота
убавляти – шкодити
частити – відвідувати
перволіт – самотній лет
худопалка – бідолаха
перебийніс – з розбитим носом, гультвіса
4. сикофант – позер
сумар – багатир
сивний – рясний
одержанка – метреса
півгубком – тихо
підстроювати – розносити плітки
шторган – каралох
шпаліра – стінна тапета
стеж – стіб
синекура – посада без обов'язків
5. умисел – намір
фанаберія – позерство
щєбінь – рінь

- фрашка – дрібниця
хавдій – жерун
хапуга – злодій
шляя – кінська упряж
халтура – погана праця
6. ухїтний – згідний, охочий
трезор – скарбниця
уклад – договір
хахольки – вулиця без виходу
юга – мряка
шаг – сотик
шостак – дрібна монета
девіденди – проценти за позичку
7. яндила – полумисок із вухами
меживо – маринада
прожогом – раптом
плюга – злива
кінва – коновка на каву
обвинниця – оскаржена
контузити – душити
8. розмитикувати – роздумувати
чмир – бруд
хабина – прут
тринди-ринди – пуста балачка
ятрівка – братова дружина
пельмені – італійські піріжки
9. шлюха – ледача жінка
турчати – балакати
кидати хлящем – кидати на призволяще
салистий – товстий
хльорка – повія
цундра – лахміття
хлам – всячина
ряжа – начиння
збиток – шкода
схїпний – бистрий, спритний
укоряти – сварити, докоряти
тюжити – лаяти
шамрити – бурмотіти
харамаркати – гдирати
шпеник – скалка

10. теліші – прилад для ловлі звірів
селіток – цьогорічний
пізливий – мстивий
удогонь – слідом
фрига – кружальце
чмана – привид
хожалий – ходячий
шкульний – влізливий
11. фіна – похресниця
франзоля – французька булочка
мажа – великий віз
віхоть – жмут соломи
строеві вильця – камертон
шкарабан – фіякр
стуга – великий кошик
терх – багаж
собій – егоїст
упритузі – у біді
12. підтіпанка – нехлюя
товба – товста, неповоротна жінка
телеватий – череватий
чавкати – лізти поволі
чубашка – чубата курка
опушець – волосяна прикраса чи корона
шайний – гарний
спудитися – перелякатися
фентифлюшка – прикраса
соцій – спільник
13. хмиз – старий
хляга – дощ із снігом
тягом – весь час
сановник – достойник
фармазон – член Масонської Льожі
тирликати – грати на струнах
совма – раптом
14. судебне – заплата для суду
гайка – мутра
хвинтик – хвалько, позер
фіцігорний – кокетний
увартуватися – забезпечитися
куку в руку – хабар

- фудулитися – надуватися, чванитися
передня – вступна стаття
яросливий – злосливий
15. хабоття – крам
фаталашки – шмаття
чан – відро
тягло – запряг волів, чи коней
спотинову – перш усього
підмітка – копія
сколобити – виляяти
16. сажотрус – коминяр
скергеля – хоробливий
плюндри – широкі шаровари
софта – магометанський священик
куфія – шапочка латинського єпископа
хіротонія – посвячення на єпископа
угрущати – силоміць переконувати
угодовець – згідник
стуг – гурт
17. харапутний – чистий
сулія – велика пляшка
уверед – рана, пошкодження
щот – справоздання
уйма – шкода, втрата
роз'єм – перемир'я
язва – пошесть
18. обжалувати – засудити
перейма – завоювання
тирада – багатослів'я
стратинець – сказаний на смерть
шурпа – курка з розбуреним пір'ям, непутяща жінка
солодій – онаніст
узнути – лизати задок
трибада – лесбійське кохання
угорний – гордий
фехтувати – воювати шпагою
хваст – бур'ян
хамло – відпадки, сміття
фекалії – гній
цукрівка – стокроть

19. гарбар – кожом'яка
хрищенець – похресник
уклад – договір
снасть – скелет
штольня – підземна копальня
шержень – іній
слих – розголок
снітяк – горіх без зерна
утлий – тихий, слабкий
стовб – хребет
хайний – гарний
снажний – жадний
мезальянс – невдале подружжя
20. чичмара – дрібний дощ
сівець – вересень
чамара – довгий плащ, запинаний під шию
сплюща – несподіваний рясний дощ
ходка – посланець
шула – стовп
зцапіти – здурніти
шкарбан – старий чобіт
футіти – гдирати
шпирати – нишком розшукувати
спиж – бронза, або мосяж
шабатура – коробка з картону
21. хабета – шкапа
унимливий – несмілий
чустрий – свіжий
чернуха – дика качка
ропша – трава на мочарах
шутий – знищений
стоговина – скелет копиці
22. цинга – скорбут
чахоня – сухоти
хавдій – пажерливий їдун
хава – лице
фацка – поличник
23. ярлик – підсніжник
тарувати – призначити
хверцювання – показ, позерство
цілкий – докладний

чеграна – морська білопера ластівка
нетяга – волоцюга

24. тупиця – дурак
скорний – хитрий
стіпний – розумний
штудерний – вигадливий
фїін – похресник
25. тюжити – сварити, бити
убавляти – шкодити
сув – лявіна
парія – член найнижчої касті в Індії
юрта – шкіряний намет
26. стовбун – високий, вузький баняк
труш – пліснь
шурин – жінчин брат
піджаливник – бастард
трощ – тростина
якіт – галас
лямбада – сенсуальний бразилійський танок
хапун – злодій
27. фасія – приклад, пояснення
ускрут – одразу
хабоття – крам
трабант – слуга
юрити – спішити
ярус – полоса
сувма – раптом

ОРАТОРІЯ

ціха – знак, символ
устяж – безперервно
споконволу – поступово
перегуд – лихий розголос
троюода – намовник
харциз – розбійник
капїтель – корона колони
зігурат – старинна вежа з різними кольоровими поверхами в Мезопотамії
снітитися – половіти
ходок – післанець
смух – кожух

пентюхуватий – повільний, лінивий
упереси – заспаний
сполування – половий зв'язок
терпуг – прилад для теслювання
чайом – скрито
дзьобенка – гуцульська торба через плече
сопіль – сосулька
топіль – глибина

ЗМІСТ

ПРЕЛЮДІЯ	1
ОРАТОРІЯ	30
ПЕРВНІ:	32
1	Гори
2	Зоря
3	Сонце
4	Місяць
5	Бір
6	Вода
7	Водоспади
8	Поле
9	Нива
10	Гірська річка
ЯВИ ПРИРОДИ:	43
11	Вітер
12	Цибатий дощ
13	Сніг
14	Мороз
15	Сіра мряка
16	Темна хмара
17	Блискавка
18	Грім
19	Гроза
20	Загадочна веселка
21	Вечірні хмари
ДЕРЕВА:	55
22	Липа
23	Каштан
24	Зранений дуб
25	Верба
26	Бук
27	Яблінка
28	Горіх
29	Груша
30	Слива
31	Мореля
КВІТИ І ЯГОДИ:	66
32	Троянда
33	Свята лілея

- 34 Мак
- 35 Волошка
- 36 Ромен
- 37 Дзвоник
- 38 Сміх конвалій
- 39 Мальва
- 40 Порічка
- 41 Малина

ЗВІРІ: 77

- 42 Кінь-Апокаліпсис
- 43 Пес і кіт
- 44 Вівці
- 45 Осел
- 46 Вовк
- 47 Ведмідь і миша
- 48 Олень
- 49 Лис
- 50 Рись
- 51 Одноріг

ПТАХИ Й КОМАХИ: 88

- 52 Лелеки
- 53 Папуга
- 54 Синиця
- 55 Чорний лебідь
- 56 Соловій і жайворон
- 57 Журавлі
- 58 Вірлиця в клітці
- 59 Зозулька
- 60 Павук

ЛЮДИНА: 98

- 61 Дитина
- 62 Юнак
- 63 Дорога
- 64 Вечерниці
- 65 Лукава доля
- 66 Хата
- 67 Оранка
- 68 Жнива
- 69 Старість
- 70 Смерть

РІК: 109

- 71 Княжна весна
- 72 Гагілка
- 73 Заплакана маївка
- 74 Королівське літо
- 75 Свято Купала
- 76 Княгиня осінь
- 77 Стара зима
- 78 Коляда
- 79 Щедрик
- 80 Маланка

ВІТЧИЗНА: 120

- 81 Чорне Море
- 82 Дніпро
- 83 Палата
- 84 Собори
- 85 Кургани й могили
- 86 Літописи
- 87 Степ
- 88 Герої
- 89 Летюче голосіння
- 90 Золоті Ворота

ДУША: 131

- 91 Поезія
- 92 Музико, безслівна молитво
- 93 Скрипка
- 94 Картина
- 95 Дзвін
- 96 Сільські ікони
- 97 Рояль
- 98 Балет
- 99 Вічна флюяра
- 100 Пісня хвали